

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

RNDr. Eva TRNOVÁ, PhD.

Habilitační práce

Selected Aspects of Science Teachers' Continuing Professional Development Focused on Inquiry-Based Science Education

Oponent

doc. PaedDr. Ivana BRTNOVÁ ČEPIČKOVÁ, Ph.D.

**Pracoviště oponenta,
instituce**

katedra preprimárního a primárního vzdělávání,
Pedagogická fakulta, UJEP v Ústí nad Labem

Text posudku¹

Aktuálnost námětu

Badatelsky orientovaná výuka je a bude stále aktuální. BOV zažila jistý boom díky projektové podpoře MŠMT a projektům EU. Nakonec autorčiny výstupy do značné míry souvisí právě s projektovou činností a výstupy z projektů ať již národních či mezinárodních, jejichž počet je úctyhodný (7 mezinárodních a 13 národních projektů). V tomto kontextu je také třeba se na předloženou práci dívat. Rozvíjení badatelských dovedností žáků základních škol, podněcování chuti zkoumat a dozvídat se nové věci, rozvíjet jejich kritické myšlení, aktivovat a motivovat je stálým úkolem pro učitele. Přirozeným důsledkem výše uvedeného je i změna práce učitele. Učitel nepředkládá hotové výsledky k zapamatování, ale využívá prvků konstruktivismu, při kterém si daný výsledek formulují (konstruují) žáci sami, a zároveň volí takové strategie výuky (metody a formy práce), při kterých mohou žáci tyto činnosti realizovat. Změna práce učitele je základem pro realizaci jakékoliv inovace ve vzdělávání včetně BOV. To, že se inovační změny nedaří v potřebné míře, je známý výzkumy ověřený fakt. Otázkou je, zda je možno tuto situaci řešit a jaké způsoby pro to zvolit. Autorka vidí cestu v dalším vzdělávání učitelů a tak ve své práci reaguje na stávající situaci návrhem výzkumně ověřeného modelu dalšího vzdělávání učitelů v BOV, ale nejen v něm. Jedná se o víceméně univerzální model pro přírodovědně zaměřené předměty. Vzhledem k výsledkům našich žáků v různých mezinárodních šetřeních je vhodně koncipované další vzdělávání učitelů nezbytné.

Přístup k řešení a zasazení problematiky do odborného (vč. mezinárodního) kontextu

Práci tvoří soubor článků či publikací (8 a 2) s komentářem. Příložené práce samy o sobě prošly obvyklým recenzním řízením a o jejich odborné kvalitě netřeba pochybovat. V úvodním komentáři je stručně a jasně vysvětleno a komentováno hlavní zaměření příložených prací a také podíl autorky na jejich tvorbě. Počet spoluautorů příložených publikací je od jednoho do deseti. Zejména monografie jsou výsledkem týmové práce, která je v daném oboru (didaktika přírodovědných předmětů), nutná a správná cesta. Práce samotné dokladují dlouhodobé a hluboké ponoření autorky do problematiky inovativních metod v přírodovědném vzdělávání, zejména do BOV a do problematiky dalšího vzdělávání učitelů. Skladba vybraných článků svědčí o jasné autorčině představě o vzdělávacích potřebách žáků a vlastně i učitelů. Vědecké práce ukazují nejen na šířku záběru, ale také na provázanost jednotlivých oblastí, kterým se

¹ V textu posudku se lze zaměřit například na tyto oblasti: aktuálnost tématu, přístup k řešení, použitá metodologie, kvalita a správnost dosažených výsledků, původnost dosažených výsledků, uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání, uplatnitelnost výsledků v praxi, formální úprava a jazyková úroveň práce, připomínky k habilitační práci uchazeče.

habilitantka věnuje. Všechny texty jsou poměrně citované, i když nejsou publikovány ve významných databázích. Materiály přinášejí nové, originální výsledky, jsou napsané jasně a srozumitelně s podrobným zdůvodněním tvrzení, která jsou v nich uvedena. Práce s literaturou je co do rozsahu i počtu citovaných autorů na dobré úrovni, včetně dodržení citačních pravidel, práce s různými zdroji a využití aktuálních vědeckých prací zahraničních autorů.

Čtenář má dobrý přehled jak o dosažených výsledcích autorky, tak o jejich návaznosti a vzájemném propojení a získává tak komplexní obraz k posouzení vědecké práce předkladatelky.

Použitá metodologie

Kvalita výsledků uvedených prací i vhodnost použitých metodik je bezpochyby doložena publikacemi ve vědeckých časopisech či monografiích, kde jak už bylo zmíněno, prošly samostatným recenzním řízením.

Kvalita, správnost a původnost dosažených výsledků

Provedené výzkumy a jejich závěry přináší nové teoretické poznatky např. využití design-based research, a také řadu praktických doporučení (BOV a další vzdělávání učitelů). V této souvislosti je škoda, že v práci chybí kapitola „Diskuse“, která je sice částečně obsažena v jednotlivých částech práce, chybí ale zasazení dosažených výsledků práce do kontextu poznatků prezentovaných v komentáři práce. Silnou stránkou práce autorky jsou praktická doporučení. Je zřejmé, že využití DBR je v jejím případě vhodnou volbou. Znalost pedagogického terénu, jasně formulovaná doporučení jsou dokladem vzhledu autorky do reálného vzdělávacího kontextu.

Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání, uplatnitelnost výsledků v praxi

Práce umožňuje učitelům – didaktikům přírodovědných předmětů řešit problémy související s pregraduální i postgraduální přípravou učitelů související se zvyšujícími se požadavky na vzdělání a výkon učitele v přírodovědných předmětech. Kromě toho práce nabízí řadu dalších výzkumných příležitostí např. v oblasti přínosu konektivismu.

Formální úprava a jazyková úroveň práce

Předložená práce je souhrnem již publikovaných výsledků uchazečky s komentářem. Výstupy D a G mohly být k práci přiloženy jako celek. Domnívám se též, že výstupy uváděné v úvodu habilitační práce by měly být označeny standardním způsobem dle definice druhů výsledků, tedy J_{imp} , J_{sc} , J_{ost} a B.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

V práci je mnoho nových výsledků, přitom je obtížně rozpoznatelný přínos jednotlivých členů týmů k těmto výsledkům. Prosim o bližší vysvětlení individuálního přínosu autorky habilitační práce k těmto společným výsledkům, v čem je její hlavní doména. Co autorka sama pokládá za svůj stěžejní příspěvek v celém habilitačním tématu?

Závěr

Habilitační práce RNDr. Evy TRNOVÉ, PhD. „Selected Aspects of Science Teachers' Continuing Professional Development Focused on Inquiry-Based Science Education“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Pedagogika.

V dne

.....
podpis